

Folyóirat-szemle

A Központi Egyetemi Könyvtárban számos NÉMET NYELVŰ folyóirat áll az olvasók rendelkezésére. Rövid áttekintést szeretnénk adni az utóbbi időben megjelent számokról.

SINN UND FORM - az NDK Művészeti Akadémia kiadványa, J.R. Becher és P. Wiegler alapította. Az 1974/I. számban P. Neruda a Nobel-díj átvételekor elhangzott beszédét olvashatjuk. A közelmúltban elhunyt író a művészek általános feladatáról, hazájáról, pályájának alakulásáról emlékezik meg.

"A legelhagyottabb költő vagyok, fájdalommal teli költészettel... de mindig biztam az emberekben és beléjük vetett hitem sohasem vesztettem el. Talán ez is az oka annak, hogy idáig eljuthattam."

Ezt a bevezető cikket több Chiléről, Amerikáról, ill. Allendéről írt vers követi, majd tovább lapozva Klaus Jarmetz gondolatait találjuk a művészet fejlődéséről. A szocialista realizmust mint művészeti irányzatot is elemzi.

Az NDL - NEUE DEUTSCHE LITERATUR - legutolsó száma az NDK-ban 1973. november 14-16-án megtartott VII. Írókongresszus anyagát közli. Olvasásakor ismerős nevekkel találkozhatunk: Anna Seghers, Erwin Strittmatter, Hermann Kant beszédeit olvashatjuk. A "Szocialista internacionalizmus" témánál felszólaló baráti országok küldöttei között ott találjuk Cseres Tibor hozzászólását is.

Figyelmet érdemelnek a Frankfurt/am M.-ban negyed-évenként megjelenő, 1890-ben alapított NEUE RUND-SCHAU utolsó számai is. Érdekes irást közölnek például az NSZK rádióműsorok fejlődéséről, Pompidouról és a francia baloldalról. Érdemes elolvasni az "Ideologie und Kunst bei Marx" valamint a Szoltsenyicin-ről szóló cikkeket is, de ezeket megfelelő kritikával kell kezelni.

Az NDK Tudományos Akadémia folyóirata, a DEUTSCHE LITERATUR ZEITUNG, amely a belföldi ill. az ország határain túl megjelenő könyvek részletes recenzióját közli. A havonta megjelenő ujság tanulmányozása hasznos lehet mind az irodalommal, mind a nyelvészettel foglalkozók számára, de a nem nyelvszakosok is találhatnak benne őket érdeklő könyvismertetéseket. Olvashatunk itt a Bibliotheca Corvinianáról, Grillparzer XX. századi vonatkozásairól, a Moszkvában megjelent "Szovjet-ország irodalomtörténet" második bővített kiadásáról, de kibernetikáról és az 1830-31-es lengyel felkelésről megjelent könyvekről is. A folyóirat végén - tudományágak szerint csoportosítva - az elmúlt év rövid könyvjegyzékét találjuk.

A LILI - Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik - minden kiadványa más témával foglalkozik. Tájékozódásul csak néhány legutóbbi alcimet említenénk: Mathematisch orientierte Textwissenschaft, Trivialliteratur und Medienkunde, Sociolinguistik, Pragmatik und Didaktik der Literatur. A legutolsó szám a középkori irodalom szociológiájával foglalkozik. Ebben a középfelnémet klasszikáról, történelmi szövegekről és a Minnesangról olvashatunk.

Nem ilyen szerteágazó az NDK-ban megjelenő ZEITSCHRIFT FÜR SLAWISTIK folyóirat témája. Mint neve is mutatja, elsősorban szlavisztikával és összehasonlító nyelvtudománnyal foglalkozik. Ehhez hasonló kiadvány a ZEITSCHRIFT FÜR ANGLISTIK UND AMERIKANISTIK.

A művészetet kedvelő hallgatóknak ajánljuk a magyar Művészethez hasonló BILDENDE KUNST és a DIE KUNST und DAS SCHÖNE HEIM kiadványokat.

Az első, a hazai művészek alkotásain kívül, grafikákat közöl "Chile szabadságáért" címmel, azonkívül perzsa - mongol művészeti irányzatokat, valamint a mai üzbég művészetet mutatja be.

A második, Münchenben megjelenő lap, Afrika és Óceánia művészetéről, az orosz realizmusról /Siskinről, Gayról, Repinről/ ír, és az egyes témákat nagyalakú és szép kivitelű reprodukciókkal illusztrálja.

Ebből a kiadványból azt is megtudhatjuk, hogy az NSZK területén hol van egy-egy érdekesebb kiállítás, tájékoztat ezek jelentőségéről ill. képanyagáról.

Karig Zsuzsanna

ANGOL NYELVŰ folyóiratokból

ENCOUNTER - A folyóiratban az egyik legszembetűnőbb cikk Jacques Barzun "Educational Disputes" című vitaindító sorozata. A szerző álláspontja számunkra nagyon érdekes lehet, bár tételei nem egyértelműen elfogadhatók. Azt hangsúlyozza, hogy a vita nélküli

ellentmondások korszakában élünk, mert művelődéspolitikai problémákat tárgyalva nem vesszük figyelembe a progresszív európai hagyományok összességét. A legtöbb vita politikai és történelmi terminológiákat is használ ugyan, de a kettő szétválasztása zavart okozhat egy törés nélküli folyamat kialakításában. Barzun azt hangsúlyozza, hogy nemcsak az általa tárgyalt kérdésben, de más jellegű vitákban is mellőzik sok régi és hasznos terminus használatát. Megszűnt az utalás az olyan kategóriákra mint - radikális és romantikus, reakciós és progresszív, pragmatista és hagyományos. Ami az elméleteket illeti, néhányat középkorinak minősítettek, másokat pedig klasszikus szintre emeltek. Rousseau, Dewey, William Morris, Mme Montessori, Platon és Arisztotelész nevéhez olyan terminusok fűződnek, mint Reason /józan ész/, Experience /tapasztalat/, Feeling /érzelem/, esztétikai érzékelés, intellektualitás, mesterkélttség, való élet, tudományos módszer, alkotókészség.

Barzun véleménye szerint csak játszunk a történelemmel, ha megsemmisítjük az általános európai tradíció koncepcióját. Barzun a problémát tárgyalva az általánosból indul az egyes felé; ennek mellőzésével szerinte csak "jelzéseket küldünk Pavlov kutyáinak, hogy ugassanak", de a végső következtetések megállapítására nem leszünk képesek. A dolgoknak és az érzelmeknek létezik ugyanis általános európai tradíciója, s ha a hagyományápolás folyamatos egészen napjainkig, akkor magába foglal minden fejlődést és fejlődésbeli eltérést. Az örökségnek nincsenek fatális elhajlásai, ha a definíciók meghatározásakor összeurópai koncepciók szerint gondolkozunk, s ha minden elméletnek megvannak a maga gyökerei a jelenlegi elméletekben és rendszerekben.

A BOOK and WRITERS /Könyvek és Írók/ fejezetének egyik érdekes írása Lionel Trilling "Sincerity and Authenticity" című előadássorozatáról szól. 1970-ben, a Harvard Egyetemen elhangzott előadásokon Trilling mint komparatista, érdekes összefüggésekre jutott. Robespierre és Jane Austen nevét említette egymás mellett. Maga Trilling is hangsúlyozta, ez az első alkalom, hogy a fent említett neveket valamilyen módon összekapcsolják. A cikk írója John Halloway talán éppen ezzel az apropóval próbál - a filozófia síkján - egymás mellé tenni két olyan nevet mint Hegel és Gérard Manley Hopkins.

PMLA /Publications of the Modern Language Association of America/

K t jelentősebb irást szeretnék kiemelni: Jean M. Wyatt: Mrs Dalloway: Literary Allusion as Structural Metaphor  s P. Vargo "The Necessity of Myth in Updike's The Centaur" című sajt os m elemz seit.

Virginia Woolf regényében összekapcsolja a jellemek ábrázolását és a kiemelt irodalmi utalásokat olyan módon, hogy ezzel komplex jellemeket szerkesszen és meghatározza a Mrs Dalloway témáját. Woolf Lady Burton  s Sally Seton alakjában Shakespeare-utalásokat kombinál.  k ketten a halódó arisztokraci  és a virágú tőkés osztály reprezentánsai. Megtestesitik azokat a változatokat is, amelyek már Clarissa alakja felé mutatnak: steril arisztokratikus társadalom vagy életadó szenvedély. Egy fontos utalás a Cymbeline-b l származik; a halál és ujjászületés gondolatát példázza Péter álmában, a koldusasszony  nek ben, Septimus  s Clarissa magatartásában. A halódó isten archetipus nak modern inkarnációját teremti Septimus, vagyis Clarissa uj élete testesül meg Septimus halálában.

Updike "Centaur"-ja tulajdonképpen szertartáskönyv, a szó és tevékenység ceremóniájának mintája, amelyben Peter Caldwell az ünnepelt. A görög Chiron-mitosz adja a komédia alapját. A másik mitosz viszont lehetetlenné teszi Peter számára, hogy az ember az idő, az élet és halál transzcendentális kérdéseivel szembesüljön. Az ember központi teremtmény, az elképzelhető és az elképzelhetetlen részese, közvetítő ég és föld között. A Centaur szertartásos megnyilatkozásai - Caldwell előadásai az egyetemen -, George életfelfogása az utolsó fejezetben - a visibilia et invisibilia atmoszféráját sugallják.

THE NEW YORK REVIEW - A februári szám figyelemreméltó írása Stravinsky életének eddig homályosabb fejezeteit tárja fel, összegyűjtött levelei segítségével. A cikk a zeneszerző orosz leveleivel foglalkozik, Stravinsky zenei fejlődésének első korszakáról ad teljes képet. Az írás Stravinsky "Essay and Materials" és Snitke "Stravinsky's Musical Logic" című tanulmányaira támaszkodik. Általában úgy tudják, hogy Stravinsky már gyermekkorában is a zene megszállottja. Családi levelezéséből azonban kiderül, hogy gyermekkori zongorajátéka még nem sugallta egyértelműen a nagy tehetséget. A csoda-gyerek koncepció tehát megdőlt, a fokozatos zenei fejlődés fontosságát kell hangsúlyoznunk.

Csontos Márta